

KENDELSE

i

FAGLIG VOLDGIFT:

PROSA Forbundet af IT-professionelle

(advokat Ulrik Jørgensen)

mod

Finansministeriet, Personalestyrelsen,

for

Hjemmeværnskommandoen

(Kammeradvokaten, ved advokat Lise Høy Falsner)

1. Indledning.

Mellem klager, PROSA Forbundet af IT-professionelle, og indklagede, Finansministeriet, Personalestyrelsen for Hjemmeværnskommandoen, er der opstået uenighed om aflønningen af edb-medarbejdere i Hjemmeværnskommandoen, som hidtil har været omfattet af Organisationsaftale for IT/edb-medarbejdere (HK) i statens tjeneste, men som pr. 1. april 2003 blev overflyttet til Organisationsaftale for edb-medarbejdere (PROSA) i statens tjeneste, efter at Prosa havde dokumenteret, at 50 % af medarbejderne var medlem af PROSA. Tvisten drejer sig om, hvorvidt medarbejderne – som PROSA hævder – ifølge parternes aftale er berettiget til at blive placeret lønmæssigt således, at de ikke går ned i løn.

Da uoverensstemmelsen ikke har kunnet løses ved forhandling, er parterne enedes om at indbringe sagen for en faglig voldgiftsret med undertegnede fhv. højesteretsdommer Mogens Hornslet som opmand.

2. Parternes påstande.

Under sagen har **PROSA** nedlagt påstand om, at de indklagede skal anerkende, at medarbejdere, som i henhold til den gældende aftale om procedure for ændring af dækningsområder for edb-aftalerne i staten overflyttes til PROSA's organisationsaftale for edb-medarbejdere i statens tjeneste skal indplaceres på det løntrin, som ligger nærmest over den pågældendes hidtidige bruttoløn inklusiv alle tillæg. Hvis den hidtidige bruttoløn er højere end det, der svarer til indplacering på overenskomstens højeste løntrin, ydes forskellen som et personligt tillæg, der aftrappes ved enhver fremtidig lønstigning.

Prosa har på spørgsmål fra indklagede bekræftet, at PROSA med påstanden mener, at princippet om "nærmeste højere" skal anvendes såvel ved inddragelse af udækkede områder under overenskomsten som ved overflytning fra HK/STAT's overenskomst til PROSA's overenskomst i medfør af "aftale om procedure for ændring af dækningsområder for edb-aftalerne i staten af 22. december 2000, der er indsat som bilag 4 i parternes organisationsaftale af 25. januar 2001.

Indklagede har påstået frifindelse.

3. Parternes aftaler.

3.1. Gældende aftaler.

Den gældende **organisationsaftale** for edb-medarbejdere (PROSA) er indgået den 25. januar 2001 mellem Finansministeriet og PROSA/STAT. Organisationsaftalen indeholder bl. a. en række bestemmelser om medarbejdernes lønmæssige vilkår.

Det fremgår af organisationsaftalens § 1, stk. 1, at dækningsområdet er edb-medarbejdere ansat ved institutioner som nævnt i et bilag 1 til aftalen og beskæftiget ved arbejde som nævnt i aftalens bilag 2. Efter § 1, stk. 2, kan aftalen – når der er enighed mellem parterne derom – også finde anvendelse på andre medarbejdere i staten, der varetager arbejde af den i bilag 2 nævnte art.

Den i klagers påstand nævnte gældende **aftale om procedure for ændring af dækningsområder** for edb-aftalerne i staten – "*bytte-land-aftalen*" - er en aftale, som med virkning pr. 1. december 2000 blev indgået mellem Finansministeriet, HK/STAT, SAM-DATA, og PROSA/STAT. Denne aftale, der afløste den hidtil gældende procedureaftale af 20. oktober 1983, indeholder i §§ 1 og 2 bl. a. følgende:

"§ 1. Udækkede institutioner

Dækningsområdet kan udvides institutionsvis, når organisationen ved navnelister dokumenterer at have mindst 50 % af edb-medarbejderne i institutionen som medlemmer. Det er en forudsætning, at edb-medarbejderne enten aflønnes i henhold til organisationsaftalen for edb-medarbejdere (HK) eller organisationsaftalen for edb-medarbejdere (PROSA).

Stk. 2 ...

Stk. 3. Kravet fremsættes over for Finansministeriet, der underretter henholdsvis HK/STAT og PROSA/STAT. ...

Stk. 4. Såfremt organisationen i henhold til stk. 1 dokumenterer at have mindst 50 % af edb-medarbejderne i den pågældende institution som medlemmer, henføres institutionen til organisationsaftalens dækningsområde. Finansministeriet meddeler afgørelsen til institutionen, samt til ministeriet som institutionen hører under. Institutionen indskrives i bilaget til organisationsaftalen, hvilket sker i forbindelse med efterfølgende aftalefornyelse eller omflytning i henhold til § 2.

Stk. 5. Overenskomstdækning af udækkede institutioner kan ske løbende.

§ 2. Institutioner, som i forvejen er omfattet af en aftales dækningsområde

Omflytning af institutioner mellem de to organisationsaftalers dækningsområder kan kun ske institutionsvis og efter følgende procedure:

Omflytning sker pr. 1. april i ulige år.

Krav om omflytning af institutioner omfattet af den modstående organisations dækningsområde fremsættes senest 3 måneder før en 1. april. Ved navnelister dokumenterer organisationen over for Finansministeriet, hvilke medlemmer, der den 1. januar s.å. er ansat ved de institutioner, som er omfattet af kravet om omflytning.

Finansministeriet underretter henholdsvis HK/STAT og PROSA/STAT, og indhenter samtidig oplysninger om antallet af edb-medarbejdere i de institutioner kravet omhandler. Det er en forudsætning, at edb-medarbejderne enten aflønnes i henhold til organisationsaftalen for edb-medarbejdere (HK) eller organisationsaftalen for edb-medarbejdere (PROSA).

Når organisationen dokumenterer at have mindst 50 % af edb-medarbejderne i en institution, og når der rettidigt er fremsat krav herom, kan institutionen tilføjes organisationsaftalens dækningsområde pr. 1. april s.å.

Finansministeriet meddeler den samlede afgørelse vedrørende omflytningen til ministerier og styrelser. Der udsendes i den forbindelse nyt bilag 1. til de gældende organisationsaftaler.”

Der er i disse aftaler ikke udtrykkelige bestemmelser om den lønmæssige indplacering af medarbejdere, der overflyttes fra HK/STATS's til PROSA's organisationsaftale eller omvendt.

3.2. Forhistorien.

3.2.1. Efter cirkulæreskrivelse af 4. december 1972 om edb-tillæg til kontorfunktionærer m. fl. Var der - i slutningen af november 1972 - mellem Økonomi- og Budgetministeriet og HK aftalt, at der kunne ydes visse edb-tillæg til kontorassistenter, assistenter og kontorfuldmægtige m. fl., som var aflønnet i henhold til HK's kontorfunktionæroverenskomst, og som udelukkende var beskæftiget med opgaver af edb-mæssig karakter. Det fremgår af cirkulæreskrivelsen, at kontorfunktionærer, som på tidspunktet for cirkulæreskrivelsens udsendelse oppebar større vederlag efter bestående, særlige edb-vederlagsordninger, fortsat ville kunne oppebære sådanne vederlag med de pr. 1. oktober 1972 gældende beløb. Vederlagene skulle dog aftrappes ved opnåelse af alderstillæg, personligt kvalifikationstillæg eller advancement.

PROSA's medlemmer blev herefter lønmæssigt behandlet i overensstemmelse med HK-aftalen. PROSA havde imidlertid ikke accepteret aftalen og havde protesteret mod, at dens medlemmer skulle være bundet af en eventuel aftale mellem staten og HK.

3.2.2. En af PROSA i efteråret 1973 varslet arbejdsstandsning i anledning af Økonomi- og Budgetministeriets vægring mod at indgå en kollektiv overenskomst med PROSA/STAT førte til en sag ved Arbejdsretten, hvorunder ministeriet påstod den varslede arbejdsnedlæggelse kendt ulovlig navnlig under henvisning til, at det omhandlede edb-arbejde var dækket af den mellem staten og HK indgåede overenskomst og den med hjemmel i denne overenskomst truffene særlige edb-aftale fra november 1972.

Sagen blev afgjort ved **Arbejdsrettens dom af 17. januar 1974 (sag. Nr. 7184)**, hvorved PROSA blev frifundet for ministeriets påstand. I dommens præmisser hedder det bl. a.:

”... Således som omstændighederne er i den foreliggende sag, hvor HK og PROSA/STAT ikke henhører under samme hovedorganisation, og hvor PROSA/STAT lige siden denne organisation kom til eksistens, har protesteret mod, at dens medlemmer skulle blive bundet af en eventuel aftale mellem staten og HK, findes det i nærværende sag omhandlede arbejde imidlertid ikke at være overenskomstdækket i forhold til PROSA/STAT, der herefter må været berettiget til at stille krav om

selv at være overenskomstpart, hvorved bemærkes, at organisationen har et meget betydeligt antal medlemmer inden for statens forsknings- og uddannelsessektor. Det bliver herefter ikke nødvendigt at tage stilling til, om der foreligger et nyt og selvstændigt arbejdsområde....”

Der blev herefter optaget forhandlinger mellem PROSA og Lønnings- og Pensionsdepartementet om indgåelse af overenskomst.

3.2.3. Med virkning pr. 1. april 1977 blev **PROSA's første overenskomst** om løn- og ansættelsesvilkår for edb-medarbejdere **5. juli 1977** indgået med Finansministeriet. Det fremgår af overenskomstens § 1, stk. 1, hvilke institutioner overenskomsten dækkede. Ifølge overenskomstens § 1, stk. 2, kunne overenskomsten tillige ved enighed mellem parterne finde anvendelse for *”andre medarbejdere i staten, der varetager arbejde af den i stk. 1, nævnte karakter.”*

I forbindelse hermed fremgår ”ad § 1, stk. 2” i et protokollat til overenskomsten, at *”Overenskomstens område kan udvides under forudsætning af, at foreningen ved navnelister dokumenterer at have som medlemmer mindst 50 % af de medarbejdere, som institutionen anerkender varetager opgaver af en art, som er beskrevet i bilag til overenskomsten.”*

1977-overenskomsten indeholdt i § 15 bl. a. følgende overgangsregler:

”De ved overenskomstens ikrafttræden ansatte edb-medarbejdere, der omfattes af nærværende overenskomst, indplaceres på det løntrin ifølge bilag 1, som ligger nærmest over bruttolønnen for marts måned 1977 inklusive eventuelt kvalifikationstillæg, herunder tillæg i henhold til økonomi- og budgetministeriets cirkulæreskrivelse af 4. december 1972, samt eventuelt personligt tillæg.

Stk. 2. ...

Stk. 3. ...

*Stk. 4. Er lønnen efter indplaceringen mindre end hidtil, ydes forskellen som et personligt tillæg, der aftrappes ved enhver fremtidig lønstigning bortset fra dyrtidstillæg.
...”*

3.2.4. Med virkning fra 1. april 1978 indgik Finansministeriet den **9. maj 1978 en tillægsaftale med HK** vedrørende ansættelsesforhold for edb-medarbejdere ved nærmere opregnede ministerier (§ 1, stk. 1) og med en bestemmelse (§ 1, stk. 2) om mulighed for udvidelse ved enighed mellem parterne til andre medarbejdere i staten svarende til § 1, stk. 2, i den første PROSA-overenskomst fra 1977.

Der er enighed om, at området er – og har været – reguleret således, at det enten alene er PROSA's eller alene HK/STAT's organisationsaftale, der finder anvendelse på en given institution.

§ 5 i HK-tillægsaftalen af 9. maj 1978 indeholdt – på tilsvarende måde som § 15 i PROSA-overenskomsten fra 1977 – en overgangsbestemmelse, hvorefter de ved tillægsaftalens ikrafttræden ansatte edb-medarbejdere, der blev omfattet af tillægsaftalen, blev indplaceret på det løntrin, som lå nærmest over bruttolønnen for marts 1978 inkl. tillæg.

3.2.5. Pr. 1. april 1979 indgik Finansministeriet ny overenskomst med PROSA 5. oktober 1979, hvor dækningsområdet i forhold til den første overenskomst var udvidet med Fiskeriministeriet og Socialforskningsinstituttet.

I et protokollat til overenskomsten gentages "ad § 1, stk. 2" bestemmelsen fra 1977-overenskomsten om udvidelse af overenskomstens område efter 50 %-reglen. Herefter hedder det i protokollatet:

"I tilfælde af, at nye områder måtte blive inddraget under overenskomsten, sker indplaceringen efter samme princip som ifølge 1977-overenskomstens overgangsregler, hvilket anføres i den tillægsaftale, som parterne i givet fald indgår om et nyt område."

Det er under denne sag et tvistepunkt, hvad der er den rette forståelse af "nye områder"

3.2.6. PROSA's tredje overenskomst med Finansministeriet af 8. juli 1981 beskrev som tidligere i § 1, stk. 1, dækningsområdet – nu udvidet med Økonomiministeriet – og gentog i § 1, stk. 2, bestemmelsen om mulighed for ved enighed at udvide overenskomstens område på andre medarbejdere.

I et protokollat til 1981-overenskomsten hedder det ad § 1:

"Overenskomstens område kan udvides ministerievis under forudsætning af, at foreningen ved navnelister dokumenterer at have som medlemmer mindst 50 % af de edb-medarbejdere, som ministeriet anerkender varetager opgaver af den art, som er beskrevet i bilag til overenskomsten.

I tilfælde af, at nye områder måtte blive inddraget under overenskomsten, sker indplaceringen efter samme princip som ifølge 1977-overenskomstens overgangsregler, hvilket anføres i den tillægsaftale, som parterne i givet fald indgår om et nyt område."

Disse bestemmelser er identiske med protokollatet i 1979-overenskomsten "ad § 1, stk.2."

Videre hedder det i 1981-protokollatet:

"PROSA forbeholder sig ret til i overenskomstperioden at rejse krav – eventuelt gennem varsling af arbejdskonflikt – om udvidelse af overenskomstens dækningsområde, idet dette spørgsmål efter PROSA's opfattelse ikke er afklaret i forbindelse med overenskomstfornyelsen. Forbeholdet gælder også de områder, hvor PROSA inden underskrivelsen af nærværende protokollat har rejst udvidelseskrav.

Efter finansministeriets opfattelse er spørgsmålet afklaret i forbindelse med overenskomstfornyelsen, og eventuelle konfliktvarsler til støtte for sådanne krav vil efter finansministeriets opfattelse være ulovlige.

I tilfælde af uenighed herom i overenskomstperioden afklares spørgsmålet ved voldgift, herunder spørgsmålet om lovligheden af eventuelle varslede konflikter."

Et eksemplar af 1981-overenskomsten er fremlagt med følgende kommentarer fra PROSA's bestyrelse til det nævnte protokollat om udvidelse af overenskomstens område:

”Bestyrelsens kommentar:

Udvidelse af overenskomsten er omtalt i overenskomstens protokollat. Der er to forskellige situationer:

- *Udvidelse til endnu ikke overenskomstdækkede områder.
Dette sker ministerievis ved, at vi dokumenterer en organisationsgrad på 50 % eller derover blandt overenskomstdækket edb-personale.*
- *Udvidelse til områder omfattet af HK's tillægsaftale.
Dette er hidtil ikke forekommet, og som det fremgår af protokollatet er det endnu uafklaret, om og hvordan det vil kunne ske. Dette vil blive afklaret gennem en faglig voldgift.”*

3.2.7. En konkret uoverensstemmelse om det nævnte spørgsmål opstod i overenskomstperioden og blev afgjort ved en **opmandskendelse af 9. september 1983** under en faglig voldgiftssag.

Sagen opstod i anledning af, at PROSA havde fremsat krav om – når 50% betingelsen var dokumenteret opfyldt – at få dækningsområdet i 1981-overenskomsten udvidet med Energiministeriet og Miljøministeriet, der allerede var dækket af HK's tillægsaftale fra 1981 for edb-medarbejdere. I kendelsens præmisser udtaler opmanden:

”Både de overenskomster vedrørende løn- og ansættelsesvilkår for edb-medarbejdere, som siden 1977 er indgået mellem indklagede [Finansministeriet] og klagerne [PROSA], og de tilsvarende tillægsaftaler til kontorfunktionæroverenskomsten, der siden 1978 er indgået mellem indklagede og HK, har i § 1 indeholdt en nøje angivelse af det dækningsområde, som var gældende ved overenskomstperiodens begyndelse, og i de næsten – siden 1981 helt – enslydende protokollater til § 1, stk. 2, har det været angivet, under hvilke betingelser dækningsområdet kunne udvides i overenskomstperioden. Med henvisning hertil er overenskomsternes dækningsområde med mellemrum blevet udvidet, men – som det også fremgår af den af bestyrelsen for PROSA/STAT udarbejdede kommentar til § 1 i overenskomsten fra 1981 – for begges vedkommende hidtil alene til områder, som ikke var omfattet af dækningsområdet for den anden overenskomst.

Baggrunden for de i protokollaterne indeholdte bestemmelser og den af indklagede i henhold hertil fulgte praksis må herefter være, at indklagede – udover at sikre en vis rimelig organiseringsprocent som forudsætning for en udvidelse af overenskomsternes dækningsområde – har ønsket at undgå parallelle overenskomster inden for samme område, men i øvrigt har tilstræbt en fordeling af områderne mellem de to organisationer på grundlag af et lighedsprincip.

De af klagerne påberåbte bestemmelser i overenskomstens § 1, st. 2, og i protokollatet hertil findes under disse omstændigheder ikke at kunne forstås således, at de giver klagerne ret til i overenskomstperioden at kræve dækningsområdet udvidet til områder, hvor klagerne vel aktuelt kan dokumentere den fornødne organiseringsprocent, men som ved overenskomstperiodens begyndelse var omfattet af dækningsområdet for tillægsaftalen med HK. Klagernes principale påstand kan således ikke tages til følge.

Hvad klagernes subsidære påstand angår bemærkes, at det af klagerne påberåbte forbehold i protokollatet til overenskomstens § 1 ikke findes at kunne udvide klagernes adgang til at varsle arbejdsconflikt som påstået. Indgåelsen af overenskomsten findes tværtimod at medføre fredspligt i overenskomstperioden, også selv om en fortolkning af overenskomstens bestemmelser måtte gå

vedkommende part imod. Efter det anførte kan således heller ikke klagernes subsidiære påstand tages til følge, ...”

Spørgsmålet om medarbejdernes lønmæssige placering efter en overflytning var ikke behandlet under voldgiftssagen.

3.2.8. Ved fornyelsen pr. 1. april 1983 af **PROSA's overenskomst med Finansministeriet** blev der herefter den **20. oktober 1983** truffet aftale om en procedure for ændring af overenskomstens dækningsområde. Det siges herom i et protokollat til overenskomstens § 1:

”ad § 1. Parterne er enige om, at dækningsområdet for så vidt angår **udækkede områder** [min fremhævelse] kan udvides ministerievis under forudsætning af, at organisationen ved navnelister dokumenterer at have som medlemmer mindst 50 % af de edb-medarbejdere, som ministeriet anerkender varetager opgaver af en art, som er beskrevet i bilag til overenskomsten. I tilfælde af, at **nye områder** [min fremhævelse] måtte blive inddraget, sker indplaceringen efter samme princip som ifølge 1977-overenskomstens overgangsregler, hvilket anføres i den tillægsaftale, som parterne i givet fald indgår om et nyt område.”

Her gentages således afsnit 1 og 2 fra 1981-protokollatet, jfr. ovenfor under 3.2.6 – indeholdende henvisningen til 1977-overenskomstens overgangsregler – med den tilføjelse, at der her tales om ”udækkede områder”.

Herefter hedder det videre i protokollatets stk. 2 bl. a.:

”Stk. 2. Med hensyn til områder, som i forvejen er dækket af en eksisterende overenskomst, forholdes vedrørende eventuel overflytning som følger:

- 1). En eventuel overflytning kan alene finde sted institutionsvis og kun i forbindelse med en aftalefornyelse og under forudsætning af, at kravet fremsættes over for finansministeriet senest 3 måneder før aftalens udløb.
- 2) umiddelbart efter kravets modtagelse underretter finansministeriet den modstående organisation herom og indhenter samtidig oplysning om antallet pr. 1. marts s.å. af edb-medarbejdere i de institutioner, kravet omhandler, og som varetager opgaver af en art, som er beskrevet i bilag til overenskomsten.
- 3) umiddelbart efter den 1. marts s.å. dokumenterer organisationen over for finansministeriet ved navnelister de medlemmer, som den 1. marts s. å. er ansat ved institutionen.
- 4) såfremt organisationen herved dokumenterer at have som medlemmer mindst 50 pct. Af de edb-medarbejdere, som institutionen anerkender varetager opgaver af en art, som er beskrevet i bilag til overenskomsten, henføres institutionen fra 1. april s.å. til overenskomstens dækningsområde.
- 5) med henblik på ændring af de ansattes overenskomstmæssige tilhørsforhold, jfr. pkt. 4, agter finansministeriet ved bilag til den ny overenskomst at søge de gældende ansættelsesbreve ændret, således at de ansatte uden forudgående varsel er forpligtet til at være omfattet af den ny overenskomst pr. 1. april det pågældende år.

6) ændring af organisationens dækningsområde i medfør af ovenstående kræver ikke, at finansministeriet forinden har fremsat særskilt krav herom i forbindelse med udveksling af krav til overenskomstfornyelsen.

7) en institution, som i perioden flyttes til et ministerområde, som er "ministerievis" dækket af den modstående organisations overenskomst, forbliver i perioden under den hidtidige organisations dækningsområde.

8) i den aktuelle overenskomstsituation kan der ske institutionsvis opsplitting af energiministeriet, indenrigsministeriet, miljøministeriet og ministeriet for Grønland, idet afgørelsen af, til hvilken overenskomst de deri indeholdte institutioner skal henføres træffes på baggrund af en optælling pr. 1. oktober 1983 og efter reglerne i pkt. 4.

Eventuel overflytning af institutioner kan først ske, når der med varsel på 6 måneder er foretaget ændring i ansættelsesbrevene for hver enkelt i institutionerne ansatte edb-medarbejdere.

9) ... "

Som det ses, var der her ingen henvisning til 1977-overenskomstens overgangsregler. Protokollatet var i kraft indtil 2000.

3.2.9. En helt **identisk aftale** dateret 20. oktober 1983 blev indgået mellem **Finansministeriet og HK** i forbindelse med forhandlingerne om fornyelse af HK-tillægsaftalen pr. 1. april 1983.

3.2.10. Den **gældende organisationsaftale for edb-medarbejdere (PROSA)** af 25. januar 2001 er omtalt ovenfor under pkt. 3.1.

Som det fremgår af det tidligere citerede vedrørende **aftalen af 22. december 2000 om procedure for ændring af dækningsområder for edb-aftalerne i staten (gælder både PROSA og HK)**, er "udækkede institutioner", der i 1983-aftalen var nævnt ad § 1, stk. 1, nu behandlet i en særskilt § 1, og 1983-henvisningen med hensyn til indplacering til "samme princip som ifølge 1977-overenskomstens overgangsregler" er helt udgået.

Reglerne vedrørende institutioner, som i forvejen er omfattet af "en aftales dækningsområde" (i 83-aftalen omtalt ad § 1, stk. 2) findes nu i § 2. Heller ikke her omtales spørgsmålet om den lønmæssige indplacering.

Det skal bemærkes, at problemet om en mulig lønnedgang ved overgang fra HK-overenskomst til PROSA-overenskomst var rejst af HK overfor Finansministeriet allerede i begyndelsen af 2000, jf. nedenfor under pkt. 4.

Med hensyn til forståelsen af den ny procedureaftale har PROSA fremhævet, at Finansministeriet, personalestyrelsen i en skrivelse af 12. oktober 2000 – hvor udkast til ny procedureaftale blev fremsendt – anførte følgende:

"Der er taget udgangspunkt i den eksisterende aftale, men som aftalt er følgende ændret:

- a) Dækning af udækkede områder sker institutionsvis
- b) 1. april i ulige år er fastsat som dato for omflytning

- c) *Det er medarbejdere, der aflønnes efter de respektive aftaler, som indgår som optællingsgrundlag (spørgsmålet om midlertidigt ansatte er endnu ikke afklaret)”*

4. Sagen.

Problemet vedrørende muligheden for, at en overgang fra HK-overenskomst til PROSA-overenskomst kunne betyde lønnedgang for de overførte edb-medarbejdere, ses rejst i en skrivelse af 14. januar 2000 til Finansministeriet fra HK/STAT i anledning af Finansministeriets forslag til ændring af dækningsområder.

HK anfører i skrivelsen bl.a.:

”Ved ansættelse af edb-medarbejdere i staten bliver medarbejderne gjort bekendt med, at der kan blive tale om skift af overenskomst, såfremt et område overgår til en anden organisation. I den forbindelse skal HK/STAT henlede opmærksomheden på, at der er opstået et problem i forhold til, at PROSA ikke er overgået til ny løn. Det er vor opfattelse, at en eventuel overgang til PROSA fra SAM/DATA ikke må medføre, at den pågældende skal gå ned i løn. Vi hører gerne Finansministeriets indstilling til dette spørgsmål.”

Brevet blev besvaret af Finansministeriet i en skrivelse af 27. januar 2000, hvori det siges bl. a.:

”Med hensyn til det af HK/STAT rejste spørgsmål om lønforholdene i forbindelse med overflytning til anden overenskomst som følge af ændrede dækningsområde, kan Finansministeriet meddele HK/STAT, at man ikke finder, at der er problemer forbundet hermed. Den enkelte edb-medarbejder har ved ansættelsen skrevet under på – uden yderligere varsel – at være omfattet af anden overenskomst, såfremt ansættelsesstedet overflyttes til en anden organisations overenskomst-område.”

Det øvrige fremlagte materiale – herunder om den lønmæssige placering af edb-medarbejdere i Den Sociale Sikringsstyrelse og i Færdselsstyrelsen i 2001 i forbindelse med overflytning til PROSA-overenskomst og om Ny Løn - udelades efter aftale med parterne.

5. Forklaringer.

Under den mundtlige forhandling har faglig sekretær i PROSA **A** og tidligere kontorchef i Personalestyrelsen **B** afgivet forklaringer. Forklaringerne udelades efter aftale med parterne.

6. Parternes procedure.

6.1. PROSA har anført, at påstanden om, at edb-medarbejdere, der i henhold til overflytningsaftalen (”bytte-land-aftalen”) overgår til PROSA’s organisationsaftale, er berettiget til at blive lønmæssigt placeret således, at de ikke går ned i løn, ikke støttes – og ikke kan støttes – på en almindelig arbejdsretlig grundsætning herom. Det er derimod PROSA’s hovedsynspunkt, at klagers påstand kan støttes på det aftalemæssige grundlag mellem parterne. PROSA har herved henvist til PROSA’s første overenskomst fra 1977, § 15, (ovenfor under 3.2.3), som der er henvist til i overførselsaftalen, der var gældende fra 1983 til 2000 (ovenfor under 3.2.8). Der blev ikke i forbindelse med sammenskrivningen af HK og PROSA’s overflytningsaftaler i 2000 (ovenfor under 3.2.10) aftalt nogen ændringer i princippet om, at overflytning ikke måtte medføre lønnedgang, og princippet har

da også efterfølgende været fulgt. Personalestyrelsen og Hjemmeværnskommandoen er herefter stadig forpligtet til at efterleve aftalen, og kan ikke fragå denne.

PROSA har nærmere anført, at Edb-medarbejdere, der hidtil havde været omfattet af kontorfunktionæroverenskomsten med HK med edb-tillæg efter 1972-aftalen (ovenfor under 3.2.1.), og som ved PROSA's 1977-overenskomst blev omfattet af denne, blev indplaceret på det nærmest højeste løntrin. Disse edb-medarbejdere kom således fra et område, der var dækket af en kollektiv overenskomst med HK, men som ifølge Arbejdsrettens dom fra 1974 (ovenfor under 3.2.2) ikke ansås for overenskomstdækket i forhold til PROSA. PROSA's synspunkt er således, at 1977-overenskomstens § 15 anvendte princippet om den lønmæssige placering på nærmeste højere løntrin på edb-medarbejdere, der dengang kom fra et i forvejen overenskomstdækket område.

Ved PROSA's 1979-overenskomst (ovenfor under 3.2.5) aftalte parterne på tilsvarende måde, at den lønmæssige placering i tilfælde af, at "nye områder" måtte blive inddraget under overenskomsten, skulle ske efter samme princip som ifølge 1977-overenskomstens overgangsregler. Der står ikke, at dette kun skulle gælde edb-medarbejdere, der blev overført til PROSA-overenskomst fra et område, der ikke i forvejen havde været overenskomstdækket.

HK-tillægsaftalen af 1978 (ovenfor under 3.2.4) havde simpelthen afløst den tidligere HK-kontorfunktionæroverenskomst fra 1971 med edb-tillæg efter 1972-aftalen, og "nye områder" efter PROSA-overenskomsten fra 1979 er blot det samme som de områder, hvormed PROSA-overenskomstens dækningsområde måtte blive udvidet, hvad enten de hidtil havde været omfattet af HK-tillægsaftalen, eller de hidtil ikke havde været overenskomstdækket.

Ganske tilsvarende gjaldt ifølge PROSA's 1981-overenskomst (ovenfor under 3.2.6) 1977-overenskomstens overgangsregler inddragelse af "nye områder" under PROSA's dækningsområde. Hidtil havde udvidelse af PROSA's dækningsområde kun fundet sted med hensyn til områder, der ikke havde været omfattet af tillægsaftaler med HK siden 1978, men opmandskendelsen i den faglige voldgift i 1983 (ovenfor under 3.2.7) viser, at PROSA kunne kræve udvidelse med HK-dækkede områder, når blot det skete i forbindelse med overenskomstfornyelse. Dette førte til den under 3.2.8 nævnte "bytte-land-aftale" i 1983, som efter PROSA's opfattelse må forstås således, at 1977-overgangsreglerne skal anvendes ved alle fremtidige udvidelser af PROSA's dækningsområde, uanset at der alene henvises til 1977-overgangsreglerne i § 1, stk. 1, om "nye områder" og ikke i § 1, stk. 2, om områder, som i forvejen er dækket af en eksisterende overenskomst. Det er efter bevisførelsen – herunder *Bisbjerg* vidneforklaring – sandsynligt, at spørgsmålet om den lønmæssige placering ved udvidelser af PROSA' dækningsområde ikke har været drøftet ved forhandlingerne i 1983, og at protokollatet i 1983 kun er udtryk for en opsplitning af procedurerne ved udvidelser, henholdsvis med hidtil udækkede (§ 1, stk. 1) og hidtil dækkede (§ 1, stk. 2) områder, og ikke for en ændring i de hidtil gældende betalingsregler.

Parternes nu gældende procedureaftale (ovenfor under 3.1 og 3.2.10) har overhovedet ingen henvisning til 1977-overgangsreglerne, men intet tyder efter PROSA's opfattelse på, at der herved er tilsigtet nogen ændring i de hidtidige regler om den lønmæssige indplacering af edb-medarbejdere i forbindelse med udvidelse af PROSA's (eller HK's) dækningsområder.

Dette støttes af Finansministeriets egen beskrivelse (se skrivelse af 12. oktober 2000 refereret under 3.2.10) af indholdet af den ny aftale – der ikke omtaler ændring af de hidtidige betalingsregler

– og viser, at det hidtil gældende princip (om nærmeste højere løntrin) ikke er aftalt ud af parternes overenskomst.

At dette også hidtil har været Finansministeriets forståelse af aftalegrundlaget ses ifølge PROSA deraf, at Personalestyrelsen under denne sag ikke har kunnet give eksempler på, at der tidligere er sket overflytning af edb-medarbejdere til PROSA's dækningsområde med lønnedgang til følge for medarbejderne. Tværtimod har PROSA godtgjort – herunder ved *Arbejdsretten*'s forklaring – at der i måske 2 – 3 tilfælde er sket en sådan overflytning, hvor man kunne have sat lønnen ned, hvis man havde indtaget samme holdning som i nærværende sag, men hvor Personalestyrelsen har accepteret en lønmæssig indplacering af medarbejderne på nærmeste højere løntrin i overensstemmelse med PROSA's standpunkt under denne sag. Dette er *"noget, der ligner en praksis eller kutyme"*.

PROSA har endelig anført – under henvisning til *Arbejdsretten*'s forklaring - at statens frygt for overenskomstshopping er usandsynlig (bl. a. på grund af HK's korte skalaløntrin) og dertil stort set umulig (man skal have alle kolleger med).

6.2. Personalestyrelsens synspunkter kan gengives således:

Der er ikke hjemmel for den af klager angivne regel om nærmeste højere løntrin ved overflytning fra HK/Sam-data's til PROSA's overenskomst, og en sådan hjemmel er nødvendig, for at PROSA kan få medhold i sin påstand. Sagen drejer sig herefter om, hvorvidt der mellem parterne er aftalt en overgangsregel ved overflytning af edb-medarbejdere fra HK- til PROSA-overenskomst. Det er PROSA, der har bevisbyrden for, at dette er tilfældet, hvilket Personalestyrelsen bestrider. Det er Personalestyrelsens hovedsynspunkter, at der aldrig mellem parterne er aftalt en overgangsregel af det indhold, som PROSA hævder under denne sag. En sådan overgangsregel er specielt heller ikke aftalt i den nu gældende aftale mellem parterne fra 2000 (Se ovenfor under 3.1). Overfor klagers anbringender om den aftalte overgangsregel gøres det gældende, at overgangsreglen, der oprindelig blev videreført fra 1977-aftalen (3.2.3), alene vedrørte edb-medarbejdere, der blev omfattet af PROSA-overenskomsten fra nye områder. I overenskomsten fra 1981 (3.2.6) § 1 sigtedes med *"nye områder"* til områder, der ikke var omfattet af enten PROSA's overenskomst eller HK Samdata-tillægsaftalen fra 1978. For så vidt angår udvidelse til allerede overenskomstdækkede områder, der første gang behandledes i parternes overenskomst fra 1983 (3.2.8) sigtedes til områder, der var dækket enten af PROSA's overenskomst eller HK Samdata-tillægsaftalen.

Det har således aldrig været aftalt, at overgangsreglen skulle være gældende ved skift fra HK Samdata tillægsaftalen til PROSA's overenskomst eller omvendt. Den gjaldt kun i de situationer, hvor et nyt område blev omfattet af en af de to aftaler.

I den terminologi, som parterne anvendte, var det et *"nyt"* eller *"udækket"* område, uanset om området var dækket af den generelle HK-overenskomst og eventuelt af aftalen om edb-tillæg gengivet i cirkulæreskrivelsen af 4. december 1972 (3.2.1). I parternes terminologi var der først fra 1977 og 1978 (3.2.3 og 3.2.4) *"overenskomstdækkede områder"*. Det er i den forbindelse uden betydning, hvordan Arbejdsretten ved dommen fra 1974 (3.2.2) definerede begrebet udækkede områder. Det afgørende er, hvorledes parterne har anvendt begreberne.

Til støtte for, at parterne med *"nye områder"* mente områder, der ikke var omfattet hverken af HK's tillægsaftale fra 1978 eller PROSA's overenskomst, henvises for det første til kommentaren fra bestyrelsen for PROSA/STAT til § 1 i overenskomsten fra 1981 (3.2.6) med omtale af to forskellige

situationer : ”Udvidelse til endnu ikke overenskomstdækkede områder” over for ”udvidelse til områder omfattet af HK’s tillægsaftale”. Om de sidste situationer var det anført, at dette ikke hidtil var forekommet, og at det endnu var uafklaret ”om og hvordan det vil kunne ske”. Der henvises således til tillægsaftalen fra 1978 (3.2.4) og ikke til cirkulæreskrivelsen af 4. december 1972 (3.2.1).

Det fremgår også tydeligt af opmandskendelsen af 9. september 1983 (3.2.7) mellem parterne, at forståelsen har været således. Det hedder således i opmandens præmisser i kendelsen:

”Med henvisning hertil er overenskomsternes dækningsområde med mellemrum blevet udvidet, men – som det også fremgår af den af bestyrelsen for PROSA/STAT udarbejdede kommentar til § 1 i overenskomsten fra 1981 – for begges vedkommende alene til områder, som ikke var omfattet af dækningsområdet for den anden overenskomst.”

Der blev således ved aftalerne indgået i 1977 og 1978 med henholdsvis PROSA og HK Sam-data (3.2.3 og 3.2.4) indgået nye aftaler, der hver især dækkede en del af de statslige medarbejdere, jf. dækningsområdet som defineret i begge aftalers § 1. Der var ingen overlapning. Overenskomsternes områder kunne udvides ministerievis under forudsætning af, at en af foreningerne ved navnelister dokumenterede at have som medlemmer mindst 50% af edb-medarbejderne, der måtte blive ansat det pågældende sted, jf. herved overenskomst af 8. juli 1981 (3.2.6)

I 1981 var der indtil videre kun sket udvidelser til nye områder, der ikke var dækket af hverken HK eller PROSA’s aftale fra henholdsvis 1977 og 1978 (3.2.3 og 3.2.4), jf. PROSA/STAT’s bestyrelses kommentar, citeret under 3.2.6. Dette var i fuld overensstemmelse med Finansministeriets klare standpunkt om ikke at imødekomme krav om dækning af en institution, der i forvejen var dækket af ministeriets overenskomst med den modstående organisation. Det var i øvrigt også dette synspunkt, der førte til den faglige voldgift i 1983 (3.2.7). Som anført i opmandskendelsen havde PROSA under overenskomstforhandlingerne i maj 1981 stillet krav om bl. a., at dækningsområdet for PROSA’s overenskomst blev udvidet med Energiministeriet og Miljøministeriet. Dette blev afvist af Finansministeriet under henvisning til, at de foreslåede områder var dækket af tillægsaftalen med HK. Som følge af afvisningen under overenskomstforhandlingerne søgte PROSA dækningen gennemført i overenskomstperioden, hvilket den faglige voldgift nægtede adgang til. Som følge af afgørelsen i den faglige voldgiftskendelse, lavede parterne herefter ”bytte-land-aftalen” i 1983 (ovenfor under 3.2.8), hvor man som noget nyt sondrer mellem ”udækkede” områder, og områder, der i forvejen var dækket af en eksisterende overenskomst. I den forbindelse må det fremhæves, at man ikke ved denne sondring aftalte den samme overgangsregel for de i forvejen dækkede områder (§ 1, stk. 2), som man i § 1, stk. 1, for så vidt angår de udækkede områder gentog fra 1981-protokollatet (ovenfor under 3.2.6). Ifølge B’s forklaring har spørgsmålet om en overgangsregel også for de i forvejen dækkede områder sandsynligvis været rejst under forhandlingerne men er så blevet afvist af Finansministeriet for at undgå overenskomst-shopping. Der er efter Personalestyrelsens opfattelse herefter ingen tvivl om, at parterne i 1983 med dækkede områder har tænkt på PROSA-aftalen fra 1977 og HK-tillægsaftalen fra 1978

Under alle omstændigheder er overgangsreglen ikke videreført i den påberåbte ”Aftale om procedure for ændring af dækningsområder for edb-aftalerne i staten” af 22. december 2000 (3.1 og 3.2.10), der er fremlagt som bilag til organisationsaftalen, og overgangsreglen er derfor også af denne grund ikke gældende i denne sag. Der er i denne aftale slet ikke aftalt nogen overgangsregel, da man her indgik en ny og samlet aftale med HK og PROSA. Personalestyrelsen har i denne

forbindelse bestridt, at den ovenfor under 3.2.10 citerede skrivelse fra Finansministeriet udtømmende gør op med de ændringer, der er tale om i forhold til den ”eksisterende aftale”.

PROSA og HK har henvendt sig med henblik på at aftale en hjemmel til at undgå den lønnedgang, der i den konkrete sag er en følge af overgangen til PROSA's overenskomst fra HK/Sam-data. Personalestyrelsen har imidlertid ud fra almindelige forhandlingsretlige regler været berettiget til at aftale en hjemmel.

Den omstændighed, at Personalestyrelsen i to enkelte sager – med hensyn til Færdselsstyrelsen og Sikringsstyrelsen – har accepteret i forbindelse med overførsel til PROSA-overenskomst at give tillæg udenfor pulje er ikke udtryk for, at man generelt har anerkendt PROSA's standpunkt som retligt forpligtende for Personalestyrelsen, der da også i de konkrete situationer henviste til, at der var tale om ganske enestående og særlige situationer.

Personalestyrelsen har endelig anført, at der – hvis PROSA's synspunkt følges – vil blive åbnet mulighed for, at IT-medarbejdere kan skifte mellem overenskomsterne for at opnå stadig højere løn for alle grupper med kort/lang anciennitet, idet de stedse opnår det bedste fra begge overenskomster. Det strider mod almindelige arbejdsretlige principper, hvorefter en overenskomst må betragtes som et hele, og hvorefter der ikke er mulighed for at medbringe enkelte vilkår fra én overenskomst til en anden, med mindre der er særlig hjemmel hertil.

Der er mellem de af parterne valgte medlemmer af den faglige voldgiftsret ikke opnået flertal for en afgørelse. Afgørelsen træffes herefter af opmanden.

7. Opmandens bemærkninger.

Der er i den gældende ”bytte-land-aftale” fra 2000 ikke bestemmelser om den lønmæssige indplacering af edb-medarbejdere, der overflyttes fra HK/STAT's til PROSA's organisationsaftale eller omvendt. Der er således i aftalens formulering ikke grundlag for at fastslå, at en sådan overflytning ikke må medføre lønnedgang til nogen medarbejder.

Det må i denne forbindelse erindres, at den gældende aftale blev indgået på et tidspunkt, hvor HK havde rejst spørgsmålet overfor Finansministeriet, der havde afvist, at lønnedgang ikke kunne være en konsekvens af en overflytning til ny overenskomst (jf. ovenfor under 4). Det må herefter lægges til grund, at PROSA ved indgåelsen af 2000-aftalen var opmærksom på problemets eksistens og kendte Finansministeriets holdning hertil, men at man på trods heraf indgik i den ny aftale, der – i modsætning til 1983-aftalen, som den afløste (ovenfor under 3.2.8) – overhovedet ikke omtalte spørgsmålet om den lønmæssige placering af medarbejderne i forbindelse med overflytning til en anden overenskomst, og hvor herunder 1983-aftalens henvisning til 1977-overenskomstens overgangsregler for så vidt angår ”udækkede institutioner” var udgået.

På denne baggrund må PROSA – for at få medhold – kunne godtgøre stærke holdepunkter for et aftalemæssigt grundlag for sin påstand om, at overflytning til PROSA's organisationsaftale ikke må medføre lønnedgang. PROSA findes ikke at have godtgjort sådanne holdepunkter hverken i oplysningerne om de tidlige gældende regler mellem parterne eller i det, der i øvrigt er anført.

Med hensyn til de gældende bestemmelsers forhistorie finder jeg, at Personalestyrelsen i det hele må have medhold i sin fortolkning, herunder navnlig vedrørende forståelsen af begrebet ”nye

områder" i 1983 i relation til overgangsreglen fra 1977, og områder, der i forvejen er dækket af overenskomst. Det er således ikke godtgjort, at der hidtil har været en aftale mellem parterne om, at der ikke kunne ske lønnedgang som følge af en overflytning som den i sagen omhandlede, og i den gældende aftale er den hidtidige henvisning til 1977-overgangsreglerne helt udgået.

Den omstændighed, at Personalestyrelsen i et par konkrete tilfælde under henvisning til særlige omstændigheder har accepteret PROSA's standpunkt, kan ikke generelt forpligte Personalestyrelsen til at følge PROSA's påstand.

Resultatet er herefter, at Finansministeriet må frifindes for PROSA's påstand.

Som følge af det således anførte, afsiges sålydende

K E N D E L S E :

Indklagede, Finansministeriet, Personalestyrelsen, for Hjemmeværnskommandoen, frifindes.

Hver part skal bære sine egne sagsomkostninger og skal i det indbyrdes forhold hver betale halvdelen af opmandens honorar.

Holte, den 25. august 2004,

Mogens Hornslet.